

מחקר בנושא צרכי מידע

והתנהגות מידע

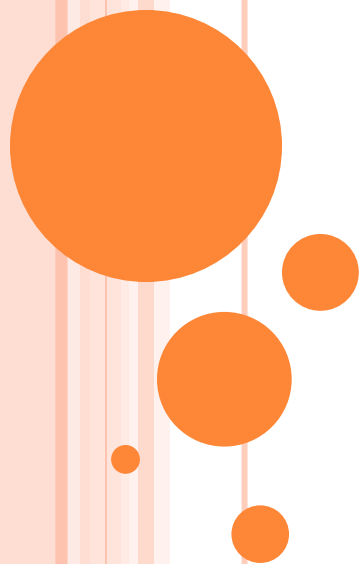
חקר מקרה – סטודנטים
באוניברסיטת חיפה

ריקי גרינברג

ספריית יונס וסוראיה נזריאן
מכללה אקדמית גליל מערבי

יהודית בר אילן

אוניברסיטת בר אילן

**המחקר מתבצע במסגרת
עבודת דוקטורט
בחוג ללימודי מידע באוניברסיטת בר אילן
בהנחיית פרופסור יהודית בר אילן.**

המחלקה ללימודי מידע
המפתח שלך למאה ה-21

למחקר שלושה שלבים

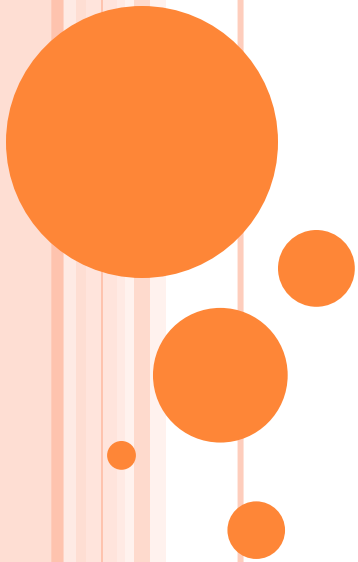
- הראשון - שאלון צרכי מידע – הושלם ותוצאותיו יפורסמו בחודשים הקרובים בכתב העת "Journal of academic librarianship"
- השני - ניתוח תוכן לשרות יעץ מרחוק (240 שאלות, משך חודש), שרות הצ'אט (200 שאלות) ומאגר שאלות נפוצות - יחד עם שאלון איכותני לצוות מידעני היעץ – בשלבי כתיבה
- השלישי – ניתוח לוגים של ספקי מידע (כתבי עת אלקטרוניים, Link resolver) ניתוח שאילתות ממערכת החיפוש של הספרייה
- שילוב כל הנתונים לכדי מסקנה בנושא התנהגות מידע וצרכי מידע

שאלון צרכי מידע

הסטודנטים ענו על שאלון אנונימי שבדק בין השאר את צרכי המידע שלהם, התנהגות המידע, קשיים בהם הם נתקלים בחיפוש מידע, לאילו מקורות מידע הם פונים לצורך עבודותיהם במסגרת הלימודים.

[לעיון בשאלון](#)

מתודולוגיה

- שאלון המורכב מ 12 שאלות
- 151 עונים
- כ 60% נשים ו 40% גברים.
- מתוך 10 קורסים שונים
- 6 פקולטות
- תקופה – סמסטר ב' תשע"ג

מאחורי הקלעים..

- גיוס הסטודנטים באמצעות קול קורא למרצים
- המרצים היו אנשי סגל שנוהגים לעבוד עם הספרייה
- וגם קצת קשרים אישיים..
- כניסה לכיתה עצמה מחייבת שת"פ של הסטודנטים
- משך הזמן למענה על השאלון 15 דקות

תוצאות

- בכתיבת עבודה אקדמית, החלק **הקשה ביותר** עבור הסטודנטים הישראלים הוא התחלטה, תהליך הכתיבה שלה ואיתור מידע רלוונטי עבורה.
- **החלק הקל ביותר** היה חיפוש במנועי חיפוש באינטרנט וההחלטה אודות נושא העבודה.
- **מקורות המידע** בהם הם משתמשים הם מאמרים, ספרים ואתרי אינטרנט.

תוצאות

- היכן הסטודנטים מחפשים את המידע – רובם הצהירו שבאינטרנט באמצעות מנוע החיפוש גוגל, חלקם אף משתמשים בגוגל Scholar (מנוע חיפוש של גוגל לחומרים אקדמיים) מיעוטם משתמשים במקורות הרשת החברתית (web 2.0).
- חלקם הגדול של הנשאלים משתמשים באותם מקורות מידע לכל העבודות שהתבקשו להכין.

תוצאות

- הגורם המשמעותי ביותר בהכנת העבודה עבור הסטודנטים הוא קבלת ציון טוב, אחריו לעבור את הקורס ולסיים את העבודה בזמן. בדרוג נמוך ציינו הסטודנטים שחשוב להם גם ללמוד ולהרחיב ידיעותיהם בעקבות כתיבת העבודה.
- הסטודנטים נשאלו כיצד הם למדו לחפש מידע – רובם המכריע השיבו שלמדו בכוחות עצמם, מיעוטם השתתפו בהדרכה של הספרייה, או המחלקה בה הם לומדים ועוד פחות למדו בעזרת חבריהם.

תוצאות – מקום הספרייה

- רוב הנשאלים השתמשו במקורות מידע שמצאו במנועי חיפוש יחד עם מקורות מהספרייה באוניברסיטה
- מיעוטם משתמשים רק במקורות שהספרייה מציעה להם.
- זאת למרות שרוב הנשאלים חשבו שמקורות הספרייה טובים, אמינים ואקדמיים יותר מאלה שהם מחפשים ברשת.

תוצאות – הבדלים רב תרבותיים

- אוכלוסיית המחקר הייתה הטרוגנית ושיקפה היטב את המגוון הרב תרבותי של האוכלוסייה בקמפוס. יהודים דוברי שפת אם עברית 69%, ערבים ילידי ישראל, דוברי שפת אם ערבית 23% ומהגרים יהודים מברית המועצות לשעבר, ששפת האם שלהם רוסית 8%.
- בשני המקרים האחרונים הסטודנטים התמודדו עם סביבה תלת לשונית, שפת אם, השפה הדבורה (עברית) והשפה האקדמית (אנגלית) במונח המקצועי אלה הם ה L3.

תוצאות – הבדלים רב תרבותיים

- בהשוואה בין שפות אם שונות נצפו כמה הבדלים מעניינים.
- דוברי שפת אם עברית ודוברי שפת אם ורוסית ממעטים להשתמש בשירותי הספרייה.
- דוברי שפת אם ערבית, מודעים יותר לשירותי הספרייה האקדמית ואף מרבים להשתמש בשירותי התיווך של מומחי החיפוש בספרייה (יעץ) לצורך איתור מידע.

תוצאות – הבדלים רב תרבותיים

- בחיפושיהם אחר מידע רובם משתמשים **במילות מפתח באנגלית** וחלקם משתמשים במילות מפתח בעברית. דוברי שפת אם ערבית מיעטו להשתמש במילות מפתח באנגלית, ביחס לעמיתיהם דוברי שפת האם עברית ודוברי שפת האם רוסית.
- שתי הקבוצות בשפת האם עברית ורוסית השתמשו יותר **במונעי חיפוש** כמקור החיפוש הראשוני, מדוברי שפת אם ערבית.
- דוברי שפת אם ערבית ודוברי שפת אם רוסית בוחרים **בנושאים** דומים לכל מטלותיהם, בעוד שדוברי שפת האם עברית מחפשים בכל פעם נושא חדש.

מחקר השוואתי

- בהשוואה שנערכה בין תוצאות המחקר הישראלי, למחקרים אחרונים שנעשו על סטודנטים במספר אוניברסיטאות בעולם (ארצות הברית, דרום אפריקה ודרום קוריאה) **דפוסי ההתנהגות נצפו כמעט זהים, למעט מספר הבדלים הנובעים מהחברה הרב תרבותית של הסטודנטים בישראל.**

Issues	Israeli students	American students	South African students	Korean students
Most difficult stage of preparing an academic assignment	<ul style="list-style-type: none"> - Getting started - Writing 	<ul style="list-style-type: none"> - Getting started - Writing 		
Easiest stage of preparing an academic assignment	<ul style="list-style-type: none"> - Finding information on the Web 	<ul style="list-style-type: none"> - Finding information on the Web 		
Primary search source of preparing an academic assignment	<ul style="list-style-type: none"> -Internet search engines - Minimal use of Web 2.0 	<ul style="list-style-type: none"> - Minimal use of Web 2.0 	<ul style="list-style-type: none"> - Internet search engines 	<ul style="list-style-type: none"> - - Internet search engines
Library sources	<ul style="list-style-type: none"> -Trustworthy 	<ul style="list-style-type: none"> -Trustworthy 		
What matters most when preparing an academic assignment?	<ul style="list-style-type: none"> - Passing the course - Finish on time - Good grade - Complying with the requirements 	<ul style="list-style-type: none"> - Passing the course - Finish on time - Good grade - Complying with the requirements 		
Search skills	<ul style="list-style-type: none"> - Self exploration 		<ul style="list-style-type: none"> - Self exploration 	

○ החלק הקל ביותר עבור הסטודנטים הישראליים כמו גם האמריקאיים היה לאתר מידע במנועי חיפוש באינטרנט, אבל שני המחקרים מעידים על כך שהם נתקלו בקושי כשביקשו למצוא מתוך המידע הרב, את המתאים והרלוונטי עבורם. דבר המעיד על היעדר מיומנות חיפוש של סטודנטים, עבור חומרים למחקר אקדמי.

- כעמיתיהם הדרום אפריקאים והקוריאנים – מקור החיפוש הראשוני עבור הסטודנטים הישראליים – הוא מנוע חיפוש כללי (גוגל) ומנוע חיפוש לחומרים אקדמיים (גוגל סקולר). מיעוטם של הסטודנטים הישראליים כמו גם מיעוטם של הסטודנטים האמריקאיים השתמשו במקורות חברתיים (web 2.0 פייסבוק ודומיהם) כדי לספק את צרכי המידע שלהם.
- המניעים החשובים ביותר בכתיבת עבודה אקדמית, עבור הסטודנטים הישראליים במחקר זה והסטודנטים מארצות הברית במחקר האמריקאי – הם הציון, מעבר הקורס וסיום המטלה בזמן המוקצב.

נקודות מרכזיות שעלו מהמחקר

- רוב הסטודנטים משתמשים במנועי חיפוש לצורך ביצוע מטלות אקדמיות
- מקורות הספרייה נמצאו כאמינים ואקדמיים יותר, אבל קשים להתמצאות ולשימוש
- הסטודנטים משתמשים באותם מקורות מידע לכל העבודות שלהם

מגבלות המחקר

- המחקר התמקד ב - כיצד הסטודנטים מבצעים מטלות מחקריות ולא מדוע הם נוהגים כך.
- אנחנו לא בצענו מחקר מבוקר והמדגם שלנו לא היה מקרי
- המחקר אינו מייצג את הסטודנטים בכל הפקולטות באוניברסיטה.

נקודות מרכזיות שעלו מהמחקר המשך..

- המניע החשוב ביותר עבור הסטודנטים – הוא קבלת ציון טוב.
- רוב הסטודנטים לומדים לחפש מידע אקדמי בכוחות עצמם
- החברה הרב תרבותית של הסטודנטים בישראל משפיעה על שימוש במנועי חיפוש, שימוש במילות מפתח באנגלית ושימוש בשירותי הספרייה האקדמית

המשך מחקר

- לאחר ששאלנו את הסטודנטים כיצד הם מחפשים
- אנו בודקים לאיזה תיווך נזקקו, ע"י ניתוח שאלות יעץ בדוא"ל ובצ'ט וע"י ניתוח פניות למערכת שאלות נפוצות
- בהמשך נבדוק את עקבותיהם הדיגיטליים במערכות המידע (חיפושים בקטלוג, במאגרי מידע ובפנייה לטקסטים מלאים מגוגל סקולר)

